

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ЧЕРНІГІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Впровадження інноваційних рішень сприяє зростанню конкурентоспроможності регіону та його інтеграції у світові економічні процеси, що є ключовим для досягнення сталого розвитку. Попри численні виклики та загрози воєнного часу Чернігівський регіон демонструє формування інноваційного середовища, що стає важливим фактором відновлення прикордонного регіону.

У сучасних умовах особливого значення набуває співпраця між бізнес-сектором, науковими установами та державними органами, що сприяє прискоренню інноваційних процесів і залученню інвестицій у регіон. Зокрема, створення нових структур для підтримки стартапів та стимулювання інноваційного підприємництва може забезпечити розвиток підприємницької екосистеми та впровадження сучасних технологій у ключових галузях економіки. Слід зазначити, що в умовах воєнного часу вектор діяльності різних груп стейкхолдерів змістився в бік задоволення нагальних потреб відновлення критичної інфраструктури, а також адаптації бізнесу до нових умов господарювання, від якої залежать можливості для розвитку регіону в довгостроковій перспективі. В цих умовах особливого значення набуває пошук інноваційних рішень, стимулювання інноваційного підприємництва та імплементація інноваційних проєктів задля відбудови прикордонного Чернігівського регіону на засадах сталості.

Інноваційне середовище регіону визначається сукупністю різноманітних факторів, що інтегрують економічні, технологічні та управлінські компоненти його розвитку. Серед ключових аспектів: рівень інвестиційної привабливості, наявність фінансових інструментів для підтримки інноваційних проєктів, технологічна зрілість суб'єктів господарювання та їх здатність до швидкої інтеграції інноваційних рішень у виробничі процеси. Створення ефективної інноваційної інфраструктури та впровадження стратегічного управління, орієнтованого на інновації, в поєднанні з державною підтримкою, формують основу для конкурентоспроможності регіону та його сталого економічного зростання [1].

Сприятливим фактором розвитку інноваційного середовища Чернігівщини є формування екосистеми підтримки стартапів. Регіон демонструє значний науковий потенціал, який реалізується через активну співпрацю між закладами вищої освіти та підприємствами, що сприяє впровадженню інноваційних рішень у різні сфери. Щорічно у Національному університеті «Чернігівська політехніка» реалізується Конкурс стартапів «StartUp – Way to Success», що об'єднує здобувачів вищої освіти, науковців, молодих підприємців, інноваторів, які генерують інноваційні ідеї. У закладі вищої освіти активно проводяться наукові дослідження та технічні розробки, створюються передумови для започаткування наукоємних стартапів. На базі НУ «Чернігівська політехніка» функціонує Центр створення та розвитку стартапів [2], де відбуваються навчальні заходи з питань стартап-підприємництва, що сприяє формуванню сприятливого середовища для розвитку стартапів та підвищенню інноваційної активності в регіоні.

Розвиток інноваційного середовища є пріоритетним напрямом відповідно до Комплексної програми підвищення конкурентоспроможності Чернігівської області на 2021-

2027 роки «Чернігівщина конкурентоспроможна». Основними напрямками діяльності місцевої влади у цій сфері є сприяння формуванню ефективної інноваційної інфраструктури, організація роботи ланцюгів «освіта-наука-виробництво», а також забезпечення інформаційного супроводу підприємств у сфері інтелектуальної власності, що сприятиме генеруванню інноваційних рішень та впровадженню новітніх технологій в усіх сферах економіки [3].

У м. Чернігові почали діяти бізнес-інкубатори, які безкоштовно навчають ветеранів та членів їх родин основам бізнесу, надаючи необхідні знання та навички для започаткування власної справи в умовах нових економічних реалій [4]. Окрім цього, міжнародні партнери активно підтримують розвиток інновацій на Чернігівщині, реалізуючи різноманітні проекти, які включають навчання, менторство, фінансову підтримку, що сприяє формуванню динамічної екосистеми стартапів та залученню інвестицій у регіон [5]. Відбудова інфраструктури регіону на засадах сталості вимагає пошуку нових можливостей для впровадження сучасних технологій та інновацій. Зростання попиту на інноваційні рішення у сфері екології, енергетики, будівництва, транспорту, аграрній сфері та інших галузях створює передумови та перспективи для розвитку стартапів, особливо в контексті зеленої відбудови України.

У той же час суттєвим є вплив факторів, що стримують розвиток інноваційного середовища Чернігівщини та суттєво ускладнюють реалізацію інноваційних ініціатив. По-перше, недостатньою є кількість бізнес-інкубаторів, акселераторів, спеціалізованих фондів у регіоні, що фокусуються на різних аспектах підтримки стартапів, у тому числі на їх інвестиційному забезпеченні, внаслідок чого команди інноваторів стикаються з браком підтримки на етапах реалізації проектів, зокрема у формі фінансування та менторства. По-друге, в умовах воєнного часу мають місце значні виклики для інноваційного розвитку, особливо в прикордонному Чернігівському регіоні, де безпекові ризики обмежують інвестиційну активність. В умовах економічної нестабільності погіршуються умови для ведення бізнесу та інвестиційний клімат, а також зростає невизначеність на рівні державної політики щодо підтримки інноваційних проектів. Ці фактори позначаються на активності інвесторів та підприємців щодо вкладення ресурсів в інноваційне підприємництво, що стримує інноваційний розвиток Чернігівського регіону.

Отже, результати аналізу сучасного стану інноваційного середовища Чернігівського регіону свідчать про наявність суттєвих викликів та потенційних можливостей для розвитку. В умовах воєнного часу та інфраструктурних руйнувань регіон стикається з серйозними перешкодами для інноваційного розвитку, такими як обмежений доступ до фінансування, брак всебічної підтримки для стартапів, високий рівень інвестиційного ризику тощо. Проте позитивними чинниками є посилення міжнародної співпраці, що сприяє залученню ресурсів і нових технологій, а також наявність потужного інтелектуального капіталу, впровадження низки ініціатив, спрямованих на підтримку молодих лідерів у започаткуванні власного бізнесу. Для досягнення стійкого інноваційного розвитку необхідно забезпечити комплексний підхід, що включає активну участь державних структур, наукової та бізнес-спільнот у створенні сприятливого середовища для підприємництва та їх інтеграцію в ці процеси з метою досягнення синергетичного ефекту. Це дозволить сформувати адаптивну та інноваційну екосистему, здатну відповідати на сучасні виклики та сприяти розробці інноваційних продуктів задля покращення соціально-економічної ситуації в регіоні та забезпечення його сталого розвитку.

Список використаної літератури:

1. Приходченко Т. А. Фактори та умови формування інноваційного середовища регіону. *Інтелект XXI*. 2017. № 4. С. 94-98. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2017/2017_4/17.pdf
2. Центр створення та розвитку стартапів "Перемога". *Офіційний сайт НУ «Чернігівська політехніка»*. URL: <https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/08/czentr-peremoga.pdf>
3. Комплексна Програма підвищення конкурентоспроможності Чернігівської області на 2021-2027 роки «Чернігівщина конкурентоспроможна». URL: https://www.cg.gov.ua/web_docs/1/2021/04/docs/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0.pdf
4. На Чернігівщині запустили бізнес-інкубатор для ветеранів/ветеранок та їх родин: як це працює? *Час Чернігівський*. URL: <https://cntime.cn.ua/na-chernigivshini-zapustili-biznes-inkubator-dlya-article/>
5. Франція посилює допомогу у відновленні Чернігівщини. *Міністерство відновлення*. URL: <https://mtu.gov.ua/news/35368.html>

УДК 330.142

Клименко А. Б., аспірант

*Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Харківського Національного Університету ім. В.Н. Каразіна*

СПІВІДНОШЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ОБ'ЄКТІВ, СТВОРЕНИХ ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ)

В реаліях сьогодення, цифровізації вітчизняної економіки, головним драйвером стабільного розвитку підприємства, реалізація нових проєктів, є наявність та використання інтелектуального капіталу як основного активу, який використовується в рамках діяльності, наданні послуг, поставці продукції. Відповідно саме інтелектуальна, інформаційна, нематеріальна складова (патентовані чи непатентовані технічні рішення, ноу-хау, програмні продукти та інші об'єкти інтелектуальної власності), є джерелом подальшого розвитку компаній, а отже саме така інтелектуальна складова має бути об'єктом ефективного управління для зростання обсягів діяльності, та розвитку. Отже, саме інформація як окремий економічний ресурс та результат інтелектуальної або творчої праці, стає одним з ключових чинників зростання потенціалу підприємства.

Проблеми ідентифікації інтелектуального капіталу, впливу його на діяльність підприємства ставали предметом дослідження багатьох вітчизняних та іноземних вчених. При цьому на сьогодні можемо говорити про те, у вітчизняній та іноземній науці сформувалось декілька підходів до ідентифікації інтелектуального капіталу, у тому числі – з акцентом на сукупність знань персоналу – Стюарт Томас [3]; людський та структурний капітал – Базилевич В.Д. [4, с. 64]; інтелектуальний продукт, який має вартісну оцінку, об'єктиований та ідентифікований (відокремлений від підприємства), утримується підприємством (суб'єктом господарювання) з метою ймовірності одержання прибутку – Бутнік-Сіверський О. Б. [5]).